

Luuk van Middelaar

Frans-Engelse Kanaalruzie: een eindeloos toneelstuk

Na de gesuste schelpen- en visoorlog dit voorjaar, is het nu een conflict over migranten en opblaasboten. Sinds de Brexit lopen de Frans-Britse spanningen op, telkens aan de territoriale grens: op en aan het Kanaal. Vorige week stierven 27 migranten bij hun oversteek tussen Calais en Dover; dit jaar bereikten al 26.000 migranten de overzijde wel. Dus is krachtig grensoptreden nodig. Maar wat en hoe? Beide burens komen er niet uit.

Parijs wil laten zien dat het in de confrontaties met het Verenigd Koninkrijk niet alleen staat en rugdekking van de hele Europese Unie heeft. Het Kanaal is sinds het Britse vertrek een gedeelde, Europese buitengrens en dat prent Frankrijk iedereen graag in. Kon EU-grensgenootschap Frontex geen vliegtuig leveren voor patrouilles langs de Kanaalkust? Prima, zei de rest. Ook vanuit het Belgische Panne vertrekken migranten richting Calais; volgens Franse autoriteiten ko-

Nu het over het Kanaal bikkelen blijft, kijkt Parijs over de Alpen en zoekt het vriendschap met Italië

men veel opblaasboten uit Duitsland en opereren de smokkelbendes ook vanuit Nederland.

Deze zomer al deed zich echter een voor deze burenrुzie onthullend probleempje voor: het eerste huurvliegtuig waarmee Frontex kwam aanzetten, had een Britse nummerplaat. Je ziet de ontstelde Franse reactie voor je: zijn ze gek geworden, „*c'est absolument inacceptable!*”. Met Brits materiaal zou het symbolisch gebaar in duigen vallen. In plaats van Europese eenheid te tonen, zou de EU zich te kijk zetten als afhankelijk van die verdomde Engelsen.

Afgelopen zondag bereikten de Franse, Belgische, Nederlandse en Duitse ministers voor migratie, in Calais bijeen met de Europese Commissie, Frontex en Europol, een akkoord: vanaf deze woensdag patrouilleert een Europees vliegtuig over de Kanaalkust. Een „overwinning”, zei de Franse minister, want deze oplossing doet geen beroep op Brits materiaal, technologie of vlag.

Wanneer twee trotse naties elkaar in de haren vliegen, is het voor derden niet altijd na te voelen waar argumenten ophouden en pure emotie begint. In Frans-Engelse gesprekken gaat het nimmer alleen over de kwestie zelf. Op de achtergrond klinken steeds stemmen en geluiden van duizend

jaar verleden mee - Thatcher en Mitterrand, Churchill en De Gaulle, Napoleon en Wellington; gemurmel teruggaand tot Willem de Veroveraar, die in 1066 vanuit Normandië hetzelfde Kanaal kwam overvaren.

Zodoende speelt de haat-liefdeverhouding in de kern tussen Fransen en Engelsen, eerder dan tussen Fransen en Britten, een later bedachte identiteit. Het opgaan van de Engelse en Schotse koningshuizen in één *United Kingdom* vond pas plaats in 1707 - dik zes eeuwen na 1066. Genoeg tijd voor een Honderdjarige Oorlog met Jeanne d'Arc in een hoofdrol, voor wederzijdse claims op elkaars koningstoon en voor Shakespeare om daar weer theater van te maken. In dat lange tijdvak vochten talloze Schotten voor en met de Fransen tegen de Engelsen. Onder het motto: de buur van je vijand is je beste vriend.

Veel in de Frans-Engelse verhouding doet denken aan een jaloerse tweeling: beide naties hebben enorm veel gemeen, kennen elkaar door en door en onderhouden een duurzame rivaliteit. Denk aan de uit eenzelfde bron ontsprongen ridderscultuur, die hoofse liederen en de *gentleman* bracht. Aan een krachtig hof, dat twee centralistische staten en hoofdsteden Parijs en Londen opleverde - groter en rijker dan Rome, Madrid of Berlijn. Twee koloniale rijken in Afrika, Azië en Noord-Amerika, bondgenoten in twee wereldoorlogen, inmiddels Europese militaire grootmachten op hun retour. En dan is er nog de sport: Wimbledon versus Roland Garros; de Olympische Spelen van 2012 in Londen (weggekaapt voor rivaal Parijs) versus die van 2024 (in Parijs: de revanche lonkt).

Ook delen Frankrijk en het VK een visie op Europa's toekomst met een politieke plek voor de naties. Een wezenlijk verschil met Duitsland, dat - getuige ook het recente coalitieakkoord - niet terugdeinst voor een „federale staat”. Mede om de groeiende Duitse macht in de Europese Gemeenschap te weerstreven, hief Frankrijk begin jaren 70 zijn veto op Britse toetreding op. Nu het VK een halve eeuw later alsnog buiten de Europese club staat, zoekt Parijs elders kansen op tegenspel.

Grappig detail: toen premier Johnson de dag na de ramp met 27 slachtoffers per tweet voorstellen stuurde voor een gezamenlijke aanpak, kwam dit voor Macron - boos over de methode - ook anderszins ongelegen. De Franse president was net in Rome, op bezoek bij premier Draghi. Plechtig ondertekenden zij vrijdag een samenwerkingsverdrag tussen de Franse en de Italiaanse Republiek, geënt op het bijzondere Frans-Duitse vriendschapsverdrag uit 1963. Nu het over het Kanaal bikkelen blijft, kijkt Parijs over de Alpen.